

ONTWERPBESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 19 september 2018
Onderwerp : Wet natuurbescherming – 2018-004168 - gemeente Rheden
Activiteit : realisatie appartementen landgoed Hof te Dieren, Arnhemsestraatweg 10
in Dieren
Verlenen/weigeren : verlenen ontheffing

Aanvrager : Stichting Twickel
Zaaknummer : 2018-004168

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting Twickel, hierna te noemen de aanvrager, van 19 maart 2018 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 19 maart 2018 ontvingen wij een aanvraag van Stichting Twickel voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.10 lid 1b voor het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de das.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belang ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Voor vleermuizen in het plangebied wordt op dit moment een vervolgonderzoek uitgevoerd. Als blijkt dat er een ontheffing voor vleermuizen nodig is, zal deze als aparte ontheffing worden aangevraagd.

Zowel in 2003, als in 2012 is voor het project bij de RVO een ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. In 2003 is deze ontheffing verleend, maar is er geen gebruik van de ontheffing gemaakt omdat de bouwplannen niet doorgingen. In 2012 is een positieve afwijzing afgegeven voor het project (FF/75C/2012/0166), maar ook toen zijn er geen werkzaamheden uitgevoerd. Omdat de plannen nu concreet zijn wordt opnieuw een ontheffing aangevraagd.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 21 augustus, 17 en 18 september 2018 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per brief van 9 augustus 2018 en per e-mail van 14 en 18 september 2018 hebben verzocht.

Het plangebied ligt op ca. 600 meter afstand van Natura 2000-gebied Veluwe en op ca. 400 meter van Natura 2000-gebied Rijntakken. Er heeft een toets plaatsgevonden naar de effecten van het project op de Natura 2000-gebieden. Er is aangegeven dat er geen significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen zijn. De initiatiefnemer vraagt geen vergunning aan.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Stichting Twickel, Kerkallee 2, 6955 JA Ellecom;

voor de soort, de verbodsbepaling en het wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod	Belang
Das (<i>Meles meles</i>)	Artikel 3.10 lid 1b	Het beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen

Belang:

A. Artikel 3.10 lid 2 onder a van de Wnb: in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het plangebied aan de Arnhemsestraatweg 10 in Dieren, zoals aangegeven op de kaart in bijlage 1.
2. De geldigheidsduur van de ontheffing eindigt op 31-12-2022.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soort, het verbod en het belang zoals weergegeven in tabel 1.
4. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-004168.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.

8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-004168.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-004168.
10. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de das.
11. De deskundige op het gebied van de das houdt alle bevindingen bij in een logboek en heeft deze beschikbaar op het project. Daarnaast wordt het logboek uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden verstrekt aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-004168. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en (indien van toepassing) hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke soorten op welke locatie zijn waargenomen.

Soortspecifieke voorschriften

12. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd in bijlage 2 van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.
13. De deskundige genoemd in voorschrift 10 begeleidt de bouwwerkzaamheden en het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de das.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

Stichting Twickel wil op het landgoed Hof te Dieren appartementen realiseren op de plek waar vroeger een landhuis heeft gestaan. In het vastgestelde bestemmingsplan uit 2014 wordt het te bebouwen gebied bestemd als buitenplaats met recreatief medegebruik en met kleinschalige groepsactiviteiten. Op de locatie komt een hoofdgebouw, bestaande uit acht appartementen en ten westen daarvan een bijgebouw (voormalige koetshuis) met twee appartementen. Voor de realisatie worden geen bomen gekapt, struiken verwijderd of wateren gedempt. De werkzaamheden zullen naar verwachting starten in 2019 en binnen uiterlijk drie jaar voltooid zijn. Het landgoed bevindt zich globaal tussen de bebouwde kommen van Dieren en Ellecom. Het deel van het landgoed waar de bouwactiviteiten plaats gaan vinden bestaat uit een parkachtig landschap.

---

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Nu de kwetsbare periode voor de das voorbij is, is het is de bedoeling zo snel mogelijk te beginnen met het onderzoek naar het gebruik van het oude gangenstelsel met de openingen A en B. Aanvullend cameraonderzoek in de pijpen kan plaatsvinden wanneer de aangevraagde ontheffing is afgegeven. Daarmee kan ook meer duidelijkheid verkregen worden over de mogelijkheden de locatie te verbinden met nieuwe gresbuizen. Daarna zullen de geplande werkzaamheden plaatsvinden.

Onderzoek

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Tijdens een bureaustudie is in bestaande literatuur en andere beschikbare bronnen onderzocht wat bekend is over de aanwezigheid van via de Wet natuurbescherming beschermde soorten binnen het plangebied en in de omgeving daarvan. Hierbij is onder meer gebruik gemaakt van de meest recente verspreidingsatlassen en internetbronnen met verspreidingsinformatie over soorten. Op 30 januari 2018 is een veldbezoek uitgevoerd.

Op 23 mei 2017 is het plangebied door een medewerker van Stichting Das&Boom samen met de beheerder onderzocht op aanwezigheid van dassen. Tijdens deze veldinventarisatie is gekeken naar dassenholen, graafsporen, snuitputjes, mestputjes, wissels, pootafdrukken en dassenharen. Verder is de historie van de dassenburchten op de locatie onderzocht. In 2003 is de locatie door Das&Boom onderzocht en in 2012 op initiatief van de projectontwikkelaar.

Voor vleermuizen en de boommarter wordt op dit moment een vervolgonderzoek uitgevoerd, dit loopt nog tot oktober 2018.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Steenuil, kerkuil en buizerd

In een knotwilgenrij nabij het plangebied broedt een steenuil. In de schuur bij het kantoor nabij het plangebied broedt een kerkuil. In de omgeving van het plangebied broedt een buizerd.

Das

Sinds 1990 is bekend dat op het landgoed dassenburchten aanwezig zijn. In 2017 zijn de volgende holen aangetroffen:

- A. De das gebruikt de bestaande oude rioolbuis als hol. Dit hol is voor het eerst bewoond aangetroffen (en gedocumenteerd) in 1990. In 2002 is geconstateerd dat hierin jongen zijn geboren.
- B. Ook hier wordt een oude rioolbuis gebruikt als hol. Er werd een wissel vanuit dit hol richting het oosten (overige holen) gevonden.
- C. Vijf onbelopen holen die beginnen te vervallen. In 2002 bevonden zich hier vier holen. In 2012 werd een van de vijf holen belopen.
- D. Twee belopen holen met vers uitgegraven zand onder een taxusboom. In 2002 bevonden zich op deze locatie geen holen.
- E. Direct aan de zuidzijde van het pad bevindt zich onder een omgevallen eik een hol. Dit hol is ook aangetroffen bij de inventarisatie van 2002.
- F. Pal tegenover de omgevallen boom bevindt zich aan de noordzijde van het pad een burcht met vier holen. Ten tijde van het veldonderzoek waren deze onbelopen, maar volgens de beheerder is dit de meest gebruikte locatie van het gebied. In 2002 waren drie holen belopen.
- G. Burcht van vier holen onder een taxusboom met één hol waar zeer recent das heeft gegraven.

De holen zijn weergegeven in figuur 2 in bijlage 1. Door de geringe afstanden tussen de holen kan gesteld worden dat het om één burchtcomplex gaat waar de dassen afwisselend verblijven. De dassen die in het plangebied leven zullen ook in het park foerageren (insecten, larven, slakken, vruchten), maar zijn toch vooral aangewezen op de aanwezige graslanden buiten het

park. In 2017 was een duidelijke concentratie van dassenwissels te vinden op de grens tussen park en gras-/hooilanden waar de dassen een bruggetje over moeten om het foerageergebied in te gaan.

EEKHOORN, BOOMMARTER EN STEENMARTER

Gebouwen en bomen met holten ontbreken binnen het plangebied. Er zijn in de omgeving van het plangebied geen nesten van de eekhoorn, boommarter of steenmarter aangetroffen. Voor de boommarter wordt tot oktober 2018 nog een aanvullend onderzoek uitgevoerd. Uit de eerste onderzoeksronde blijkt dat geen boommarters aanwezig zijn.

VLEERMUIZEN

In de omgeving van het plangebied komen onder andere gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis voor. Een kelder op landgoed Hof te Dieren wordt als winterverblijf gebruikt door watervleermuizen en franjestaart. In het plangebied zijn geen gebouwen of bomen aanwezig die dienst kunnen doen als voortplantings- of rustplaats. Wel wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied. Tot oktober 2018 wordt een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd, uit de eerste onderzoeksronde blijkt dat geen vleermuizen aanwezig zijn.

RINGSLANG

De ringslang komt algemeen voor op landgoed Hof te Dieren. Het plangebied is geschikt als zomerhabitat.

Andere beschermde soorten zijn niet aangetroffen of worden niet verwacht.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Steenuil, kerkuil en buizerd

Essentieel leefgebied van de naburige steenuil wordt niet aangetast, in de omgeving van het plangebied blijft nog ruim voldoende geschikt leefgebied voorhanden. Aangezien het plangebied slechts een klein deel van het totaal beschikbare foerageergebied van de kerkuil vormt, is geen sprake van een essentieel onderdeel van het foerageergebied. Er worden geen effecten op de kerkuil verwacht. Het plangebied is te klein om een essentieel foerageergebied voor de buizerd te vormen.

DAS

Het appartementencomplex wordt op zeer korte afstand van de dassenholen A en B aangelegd. De afstand tussen zuidelijke muur en de hopen zal circa drie meter bedragen. Ook de afstand tot het noordoostelijk gelegen burchtcomplex (locaties C t/m G) is minimaal 30 meter.

Omdat het te realiseren gebouw op een paar meter afstand van de hopen A en B komt te staan en door de benodigde ruimte en werkzaamheden tijdens de bouw, is het niet mogelijk om de ingangen van de hopen A en B te behouden. Verder zal ook bij de andere locaties C t/m G verstoring optreden. Naast de (gedeeltelijke) vernieling van de hopen A en B zullen er twee soorten verstoring op gaan treden.

Tijdens de bouwwerkzaamheden:

- Verstoring door geluidsoverlast, grondtrillingen, vreemde geuren.

Ingebruikname van appartementencomplex:

- In totaal worden 10 appartementen gebouwd. Het park zal gaan fungeren als recreatieplek voor de nieuwe bewoners waardoor geluiden en geuren een rol gaan spelen (vooral in de avond). Het is echter niet te voorspellen hoe de aanwezige dassen zullen reageren op de verstoringen.

Boommarter

Tot oktober 2018 wordt nader onderzoek naar de boomarter uitgevoerd.

Vleermuizen

Bepaalde vleermuissoorten zijn zeer gevoelig voor kunstmatige verlichting. Door de bouw van een appartementengebouw neemt in de toekomst de hoeveelheid verlichting toe. Enerzijds door het uitstralen van licht door de ramen en anderzijds door het mogelijk aanbrengen van buitenverlichting. Aangezien in de directe omgeving van het plangebied meerdere bomen met holtten aanwezig zijn en ook veel geschikt foerageergebied aanwezig is, is aanvullend onderzoek noodzakelijk om de mogelijke effecten van het voorgenomen appartementengebouw op vleermuizen vast te stellen. Het onderzoek naar de vleermuizen wordt op dit moment uitgevoerd en loopt nog tot oktober 2018.

Ringslang

Het plangebied is geschikt als zomerhabitat, maar te klein om een essentieel deel van de zomerhabitat van de ringslang te vormen. Hopen organisch materiaal die als broeihoop kunnen dienen ontbreken binnen het plangebied. Tijdens de werkzaamheden dient te worden voorkomen dat ringslangen worden gedood, dit kan door het werken met een gedragscode of ecologische begeleiding.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Er worden geen preventieve maatregelen voorgesteld.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de das te voorkomen worden mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld. De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 2.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier.

Beoordeling

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen

Over meerdere jaren zijn op het landgoed inventarisaties naar de das uitgevoerd om een goed beeld te krijgen over de ontwikkeling van de das in en rondom het plangebied. Zowel bij het onderzoek, als bij het opstellen van het mitigatie- en compensatieplan en de begeleiding van de bouwwerkzaamheden en ongeschikt maken van de twee hopen is Stichting Das&Boom betrokken. Daarmee is voldoende zekerheid verkregen over de juistheid van de onderzoeksresultaten en voldoende aangetoond dat er zorgvuldig wordt gewerkt.

Twee dassenhopen bij het oude rioleringsstelsel kunnen door de werkzaamheden niet behouden blijven, in één ervan zijn eerder ook jongen geboren. Daarom is er sprake van een overtreding van artikel 3.10 lid 1b voor het beschadigen of vernielen van een vaste voortplantings- en rustplaats van de das. In het rioleringsstelsel worden twee nieuwe ingangen en een of twee nieuwe kamers gerealiseerd zodat de dassen het stelsel kunnen blijven gebruiken. Verder kunnen de dassen gebruik maken van andere hopen die onderdeel zijn van het burchtcomplex. Enkele percelen naast het plangebied die in eigendom zijn van Landgoed Twickel worden als

foerageergebied voor de das geoptimaliseerd en in de winter 2017/2018 fruitbomen aangeplant. Het toekomstige wandelpad op het landgoed wordt aan beide zijden van het burchtcomplex afgesloten met een werkpoort. Met de voorgestelde maatregelen blijft de functionaliteit van de burcht als geheel, tijdens en na de werkzaamheden, gewaarborgd.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soort welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soort en verbod wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soort en verbod.

Andere bevredigende oplossing

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

Een alternatieve locatie voor de appartementen is er niet, aangezien het landhuis het middelpunt is waaromheen het park is aangelegd. Omdat het een rijksmonument is, heeft Stichting Twickel overleg gevoerd met de Rijksdienst cultureel erfgoed en de provinciale en gemeentelijke cultuurhistorische commissies. Deze adviseren ook om niet van deze plek af te wijken. De geplande werkzaamheden zullen beginnen in 2019, nadat het door de das bewoonde rioleringsstelsel in 2018 zodanig is aangepast, dat de daarin verblijvende dassen nieuwe openingen krijgen op ruime afstand van de bouwwerkzaamheden (tijdens de bouw beschermd met een bouwhek) en een alternatieve ingang hebben op ruime afstand van die bouwwerkzaamheden.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Het project is locatiegebonden. Met de voorgestelde werkwijze met betrekking tot het ongeschikt maken van de twee dassenholen en de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen door Stichting Das&Boom is voldoende aangetoond dat er geen andere werkwijze of bevredigende oplossing voor de das bestaat.

Conclusie

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

In de aanvraag beschreven belang(en)

In de aanvraag is bepaald welk wettelijk belang op het project van toepassing is.

Beoordeling van belang(en)

Het project betreft een ruimtelijke ontwikkeling. Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang. Dit is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

De dassenpopulatie in de provincie Gelderland is, sinds de start van het actieve beleid voor herstel van de populatie in Nederland, na een stabilisatie van de achteruitgang, heel traag begonnen aan herstel. Nadat verschillende populaties weer met elkaar verbonden zijn door het succesvolle beleid en de nakomelingen binnen de populatie bleven om die te versterken, is de groei stabiel geworden. De laatste jaren is het herstel plaatselijk sneller gegaan. Omdat in de Achterhoek echter nog een groot deel van het potentieel leefgebied onbewoond is gebleven, is er in de provincie Gelderland nog geen sprake van een 'aaneengesloten dassenpopulatie met optimale dichtheden'. Zolang dat niet het geval is, is de staat van instandhouding van de das in Gelderland dus nog niet gunstig. Plaatselijk is een groot deel van het potentieel leefgebied van de das bewoond, zodat de plaatselijke staat van instandhouding als gunstig kan worden beoordeeld.

Door de voorgestelde mitigerende maatregelen is er geen invloed te verwachten op die lokale gunstige staat van instandhouding. Het aantal dassen wordt niet nadelig beïnvloed en ook de

reproductiemogelijkheden van de populatie worden niet beïnvloed, omdat de meest versturende werkzaamheden buiten de kwetsbare periode, de voortplantingstijd van de das, plaatsvinden.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

De lokale staat van instandhouding van de das is gunstig. Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de das.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

ZIENSWIJZEN

Gedurende de periode van terinzagelegging kan eenieder schriftelijk of mondeling zienswijzen over het ontwerpbesluit naar voren brengen. Ingediende zienswijzen worden met het uiteindelijke besluit en de bijbehorende stukken ter inzage gelegd.

Schriftelijke zienswijzen kunnen worden gericht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, of aan post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer dat op de eerste bladzijde van het ontwerpbesluit staat vermeld. Voor een mondelinge zienswijze of toelichting over het ontwerpbesluit kan contact worden opgenomen met het Provincieloket (telefoonnummer (026) 359 99 99).

Wij maken u erop attent dat alleen beroep tegen het uiteindelijke besluit kan worden ingediend als de indiener ook een zienswijze heeft ingebracht tegen het ontwerpbesluit en men belanghebbende is.

De periode van terinzagelegging is te vinden onder de technische informatie van de kennisgeving. Deze kennisgeving is in te zien op de website van Overheid.nl.

bijlagen:

- Bijlage 1: figuur 1. Ligging plangebied
- Bijlage 2: Mitigerende en compenserende maatregelen kaart 1. Compenserende maatregelen

BIJLAGE 1

Figuur 1. Ligging plangebied

BIJLAGE 2

Mitigerende maatregelen

Mitigatie tijdens/voor de bouwwerkzaamheden:

- De periode tussen 1 december en 1 juli is de kwetsbare voortplantingsperiode van de das. De meeste (ingrijpende) werkzaamheden, de aanpassing van het door de das bewoonde rioleringsstelsel (holen A en B), vinden plaats buiten deze periode.
- Kort voor de start van de werkzaamheden wordt het te bebouwen perceel goed onderzocht op de aanwezigheid van eventuele nieuwe hollen.
- Het gebied tussen bouwlocatie en burchtcomplex (C t/m G) wordt fysiek afgesloten met behulp van bouwhekken.
- Om ervoor te zorgen dat er geen zware machines op de in stand te houden rioolbuizen van locaties A en B kunnen rijden (in verband met instortingsgevaar) wordt dit gebied ook met bouwhekken afgesloten.
- Er komen geen depots in zone tussen bouwlocatie en burchtcomplex.
- Transport van grond en bouw materiaal vindt alleen plaats via noordelijke (portierswoning) of westelijke toegangsweg.
- Om extra verstoring tegen te gaan vinden de werkzaamheden tot uiterlijk 17.00 plaats.
- De bouwplaats wordt na 17.00 niet verlicht.

Mitigatie na ingebruikname appartementencomplex

- Het wandelpad, dat dwars door het burchtcomplex heen slingert, wordt fysiek afgesloten door middel van werkpoorten (aan beide zijden burchtcomplex).
- Bovengenoemd wandelpad wordt niet onderhouden met zware machines, maar handmatig geschoffeld.

Compenserende maatregelen

Compensatie voor verlies hollen A en B:

De locaties A en B zijn oude rioolbuizen. Vooral het eerste deel van deze buizen vanaf de ingangen is niet te handhaven als gevolg van de noodzakelijke werkzaamheden rondom het bouwblok. Aangezien deze hollen frequent door dassen worden gebruikt, is het van belang om zoveel mogelijk van het rioolstelsel te handhaven. Daarnaast zullen nieuwe in/uitgangen gecreëerd moeten worden.

Vanaf mei 2018 wordt vastgesteld of de hollen A en B gebruikt worden door de das en in welke mate. Na de kwetsbare periode, 1 juli 2018, wordt zo snel mogelijk begonnen met het onderzoek naar het gebruik van het oude gangenstelsel met de openingen A en B. Er zijn tot nu toe geen sporen gevonden van recent gebruik door de das. Daarmee is het ontmoedigen van de locatie hoogst waarschijnlijk niet nodig. Wanneer wordt vastgesteld dat het gangenstelsel wel in gebruik is door de das, zal door middel van ontmoedigende maatregelen de das langzamerhand worden aangezet dit gangenstelsel ter verlaten en zich in een van de burchten elders op het terrein te vestigen. Dit ontmoedigen bestaat uit het ontdoen van vegetatie rondom de hollen en het stelselmatig voor $\frac{3}{4}$ dicht gooien van de hollen. De hollen worden daarna ook nog afgesloten met one-way-poortjes. Aanvullend cameraonderzoek in de pijpen kan plaatsvinden wanneer de aangevraagde ontheffing is afgegeven. Daarmee kan ook meer duidelijkheid verkregen worden over de mogelijkheden de locatie te verbinden met nieuwe gresbuizen. Daar waar een nieuwe gresbuis aantakt op het bestaande stelsel, dienen een of twee kamers (hardhout) aangebracht te worden (twee kamers als de rioleringspijpen niet onderling verbonden zijn). De nieuwe in/uitgangen van het buizenstelsel worden zo ver mogelijk van de bebouwing gerealiseerd (nabij locatie C) en voor de nodige beschutting, daar waar noodzakelijk, ingeplant. Nabij de nieuwe ingang zal nog een extra kamer gerealiseerd worden, aansluitend op het nieuwe buizenstelsel. De aanleg van de extra ingang in de buurt van de bewoonde locaties zal buiten de kwetsbare periode worden aangelegd, dus voor eind november 2018 of na 1 juli 2019.

Compensatie voor verlies functionaliteit burcht

De dassen die in het park leven zijn om te foerageren vooral aangewezen op de aanwezige graslanden buiten het park. Het belangrijkste voedsel voor de das zijn regenwormen. Deze zijn vooral aanwezig in kleinschalig bemeste graslanden. De compensatie die wordt gerealiseerd is dus vooral gericht om het foerageergebied van de das te optimaliseren. Dat betekent dat een aantal graslanden bemest wordt (vaste mest) en kort gehouden dient te worden. Indien het gras te lang is (> 10 cm.) wordt het voor de das namelijk onmogelijk om de aanwezige wormen te bemachtigen. Optimaal is het inscharen van vee in deze graslanden. De compensatiepercelen zijn in eigendom van landgoed Twickel. Het beheer om het de percelen als foerageergebied voor de das te optimaliseren, vindt al plaats.

Als extra compenserende maatregel, als aanvulling op het menu van de das, zijn er in overleg met de beheerder van het landgoed in de winter 2017/2018 extra fruitbomen aangeplant van verschillende soorten en biologische graangewassen in bestaande akkers geteeld.

Op kaart 1 is aangegeven waar de compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Kaart 1: Compenserende maatregelen. Oranje perceel: Akker met biologische graanteelt, lichtgroen: Fruitbomen tussen aanwezige knotbomen, donkergroen: Bemest grasland (bij voorkeur met vee).

Ecologische begeleiding

De bouwwerkzaamheden worden ecologisch begeleid door adviseurs van de Stichting Das&Boom.